

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Lapsen arki lastensuojelun asiakkaana olevien lasten kuvaamana

Kuokkanen, Maiju

2013 Otaniemi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Otaniemi

Lapsen arki lastensuojelun asiakkaana olevien lasten kuvaamana

Maiju Kuokkanen
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2013

Maiju Kuokkanen

Lapsen arki lastensuojelun asiakkaana olevien lasten kuvaamana

Vuosi 2013

Sivumäärä 32

Tämän opinnäytetyön aiheena on pääkaupunkiseudulla toimivan perhetukikeskuksen lasten arjen kuvaaminen. Opinnäytetyö on osa laajaa paikallista kehittämishanketta. Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa lisää tietoa työntekijöille siitä, millaisena lapset kokevat arjen perhetukikeskuksessa. Tarkoituksena on myös tuoda lasten osallisuus näkyväksi.

Perhetukikeskus on kiinnostunut myös lasten vanhempien/huoltajien ja perhetukikeskuksen työntekijöiden kokemuksista. Opinnäytetyö on rajattu lasten kokemuksiin. Jos vanhempien ja työntekijöiden kokemuksista tehdään opinnäytetyöt jatkossa, voidaan tätä opinnäytetyötä hyödyntää peilaten vastauksia keskenään. Tämä opinnäytetyö on siis yksi osa perhetukikeskuksen tavoittelemaa kokonaisuutta arjen tiedosta.

Perhetukikeskuksen tehtävänä on kuntouttaa lapsiperheitä. Toiminnan lähtökohtana on lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä vanhempien kanssa. Perheille tarjotaan perhetukikeskuksen kautta tukea arkielämässä joko perheen kotona, perhetukikeskuksessa tai yhdessä molemmissa. Perhetukikeskus tarjoaa lapselle ja perheelle mm. toimintaterapiaa, ryhmätunteja sekä tapaamisia ja neuvotteluja.

Perhetukikeskuksen ollessa yksi avohuollon tukitoimista, avasin teoriaosuudessa lastensuojelun avohuoltoa sekä perhetyötä. Teoriaosuudessa käsitellään myös perhetukikeskuksen tarjoamia palveluita ja toimintaa. Lapsen osallisuutta on myös avattu teoriaosuudessa, sillä sen lisääminen oli yksi tämän opinnäytetyön tavoitteista.

Opinnäytetyössä on käytetty laadullista tutkimusmenetelmää. Haastattelut toteutin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina. Haastattelussa oli neljä kysymystä. Puolistrukturoitu teemahaastattelu on joustava haastattelumenetelmä. Käytin haastattelussa apunani Pesäpuu Ry:n Elämäni tärkeät asiat -kuvakortteja. Kuvakorttien käyttö oli haastattelussa vapaaehtoista.

Analyysimenetelmänä käytin aineistolähtöistä, eli induktiivista, sisällönanalyysiä. Haastateltavat lapset olivat iältään 9 - 12-vuotiaita. Kaikki haastateltavat olivat poikia. Haastateltavia oli neljä. Kaikki haastatteluun kutsutut lapset osallistuivat haastatteluun.

Tulosten mukaan pojille merkityksellisiä asioita perhetukikeskuksen arjessa olivat peliaika, yhteinen tekeminen, yhdessä olo sekä keskustelu työntekijöiden, perheen ja kavereiden kanssa. Toisaalta haastateltavat kokivat perhetukikeskuksen asioita tylsinä, mutta toisaalta taas he toivat myös positiivisia asioita esiin. Poikien vastaukset olivat hyvin samankaltaisia toisten kanssa.

Asiasanat: Lastensuojelu, avohuolto, osallisuus

Maiju Kuokkanen

Children's description of everyday life in a family support center

Year	2013	Pages	32
------	------	-------	----

The aim of this thesis is to describe children's experiences of everyday life in a family support center in the capital area. The thesis is a part of a wider local development project. The purpose of this thesis is to provide new information for the employees on how children experience everyday life in a family support center.

This thesis also aims to show the children's participation and activity. The family support center is also interested in the experiences of parents/guardians and employees. This thesis only includes the children's experiences. It is possible to utilize this thesis later on, for comparing experiences between parents/guardians, employees and children. This thesis covers only one part of the big picture in family support center's aspirations to acquire knowledge of everyday life in the center.

The purpose of a family support center is to rehabilitate families and children. The starting point is to support the children's growth and development together with their parents. The family support center offers support and help in everyday life in families' homes, in the family support center or in both of them. The family support center organizes, for example, occupational therapy, group meetings, consultations and personal meetings.

The family support center is a part of community care so I have discussed the family support center's services and action in the theoretical part. I have also discussed the help to families. One section of the theory deals with children's participation because the aim of this thesis is to increase it.

In this thesis I used qualitative research method. The interviews were carried out with semi-structured theme interviews individually. A semi-structured theme interview is a very flexible research method. I also used the "My life's important thing" -cards by Pesäpuu ry. Using cards during the interview was voluntary.

The analysis method used was inductive content analysis. The interviewees were all boys, ages varied from 9 to 12 years. There were 4 interviewees. All the invited individuals participated in the interviews.

According to the findings, the meaningful things to the interviewees in the everyday life were playtime, social activities, spending time together, conversations with employees, family and friends. Even though the interviewees experienced that being in the family support center is sometimes boring and there is nothing pleasant in it, they still named pleasant things when asked. All answers in the interviews were similar.

Keywords: Child protection, community care, participation

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Lastensuojelu	7
2.1	Avohuolto	8
2.2	Perhetyö avohuollon tukitoimena	9
2.3	Perhetukikeskus	9
3	Lapsen osallisuus	10
4	Lastensuojeluhanke	11
5	Opinnäytetyön toteutus	13
5.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymys	14
5.2	Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	14
6	Aineiston keruu ja tutkimuksen kohderyhmä	14
7	Aineiston analyysi	16
8	Tulokset	16
8.1	Sosiaaliset suhteet	16
8.2	Mukavat ja ikävät asiat	17
8.3	Osallistuminen	18
8.4	Kuulluksi tuleminen	19
8.5	Rajat	20
8.6	Huolenpito	21
9	Pohdinta	21
10	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	23
	Lähteet	25
	Liitteet	27
	Liite 1. Luokittelu	27
	Liite 2. Saatekirje	30
	Liite 3. Tutkimuslupapyyntö	31
	Liite 4. Haastattelurunko	32

1 Johdanto

Lastensuojelussa on viime vuosien ajan haluttu oppia lasten huomioimista ja kohtaamista ja kehittää työvälineitä lasten kanssa työskentelyyn. Sosiaalityössä tarvitaan monipuolista kuvaa tilanteista, jolloin lasten tuottama tieto on keskeisessä asemassa. Lasten kanssa työskennellessä on lapsesta ja tämän arjen sujumisesta saatu tieto tärkeää. Lasten omien näkemysten ja kokemusten selvittäminen esimerkiksi ihmissuhteista, positiivisista asioista ja ongelmista ovat tarpeen. On tärkeää arvostaa lasten tuottamaa tietoa, sillä se mahdollistaa lasten osallisuuden ja oikeuksien toteutumisen. (Forsberg ym. 2006, 14, 181 - 186) Lasten maailmaa avattaessa sisältä käsin saavat aikuisten tuottaman tiedon pohjalta luodut teoriat ja työkäytännöt uusia näkökantoja. (Bardy ym. 2009, 123)

Opinnäytetyö on osa paikallista lastensuojeluhanketta. Tällä opinnäytetyöllä pyritään vahvistamaan lasten osallisuutta perhetukikeskuksessa. Kaikki kehitystyö perustuu lapsen mielipiteen selvittämiseen ja osallisuuden tukemiseen. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia perhetukikeskuksen arkea. Pyrin lisäämään tietoa lasten kokemasta arjesta perhetukikeskuksessa, jotta perhetukikeskuksen työntekijät pystyvät jatkossa kehittämään toimintaansa arjen suunnittelussa ja toteutuksessa. Perhetukikeskus on kiinnostunut myös lasten vanhempien ja työntekijöiden kokemuksista arjesta ja tarkoituksena on pohtia jatkossa miten eri osapuolten käsitykset eroavat toisistaan ja täten kehittää työtään. Tässä työssä rajaan tutkimuksen lasten kokemuksiin. Anonymiteetin varmistamiseksi puhun pääkaupunkiseudulla sijaitsevasta perhetukikeskuksesta sekä käynnissä olevasta hankkeesta.

Perhetukikeskus on yksi avohuollon tukitoimista, avataan tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa lastensuojelun avohuoltoa sekä perhetyötä yleisellä tasolla. Perhetyö käsittää monenlaisia palveluita ja tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa kerrotaan perhetukikeskuksen toiminnasta perhetyön muotona. Teoriaosuudessa avaan myös lapsen osallisuutta, sillä tällä opinnäytetyöllä pyritään vahvistamaan sitä perhetukikeskuksessa.

Tiedonkeruumenetelmänä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua käyttäen haastattelussa apunani Pesäpuu Ry:n ”Elämän tärkeät asiat” -kuvakortteja.

2 Lastensuojelu

Lapsen oikeuksista on säädetty Suomen perustuslaissa (1999), Euroopan ihmisoikeussopimuksessa (1999) sekä lapsen oikeuksien yleissopimuksessa (1991). Lakien ja sopimusten lisäksi tarvitaan yksilökohtaisia palveluita ja tukitoimia, jotta lapsella olisi turvallinen kasvuympäristö, lapsen kehitys olisi monipuolista ja erityinen suojelu mahdollistuisi. Tämä edellyttää lapsen edun huomioon ottamista kaikissa julkisen vallan toimissa. (Räty 2010, 1.)

Lastensuojelulaissa määritellään lastensuojelun keskeiset periaatteet (4§). Lastensuojelun on edistettävä lapsen kehitystä ja hyvinvointia. Lapsen hoitoon osallistuvia henkilöitä, kuten vanhempia, huoltajia tai muita kasvatuksesta vastaavia henkilöitä, tulee tukea kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lapsen ja perheen ongelmia on pyrittävä ehkäisemään ja niihin tulisi puuttua varhain. Lastensuojelutarpeen selvittelyssä tulee aina huomioida ensisijaisesti lapsen etu. Lapselle/perheelle tulee järjestää ensisijaisesti avohuollon tukitoimia, ellei lapsen etu vaadi muita toimenpiteitä. Säännös ei salli avohuollon tukitoimien kokeilua lapsen edun kustannuksella, vaan on valittava se keino palvelun toteuttamistapa, jolla turvataan lapsen etu.

Lapselle on turvattava

- tasapainoinen kehitys sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- mahdollisuus saada ymmärrystä ja hellyyttä sekä ikä- ja kehitystason mukaista huolenpitoa ja valvontaa
- turvallinen kasvuympäristö sekä fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- itsenäistymisen tukeminen ja vastuullisuuteen kasvaminen
- mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseä koskeviin asioihin
- kielellisen, kulttuurisen sekä uskonnollisen taustan huomiointi

(Räty 2010, 7 - 9.)

Lastensuojelu tarjoaa lapsille ja perheille palveluita, joilla vaikutetaan lasten kasvuoloihin, ennaltaehkäistään ongelmien syntyä, ja tarvittaessa tuetaan ja kuntoutetaan lasta ja perhettä. (Kuntaliitto 2012) Lastensuojelun tehtävänä on taata lapselle hyvä ja turvallinen lapsuus sekä antaa tälle suojelua ja huolenpitoa. (Lastensuojelun keskusliitto 2012.)

Lastensuojelu jakaantuu ehkäisevään lastensuojeluun sekä lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun. Ehkäisevää lastensuojelua ovat kunnan tarjoamat peruspalvelut kuten perhekeskukset, päivähoito tai äitiys- ja lastenneuvola. Ehkäisevällä lastensuojelun tehtävänä on turvata lapsen kasvu, kehitys ja hyvinvointi sekä tukea vanhemmuutta. Ehkäisevän lastensuojelun palveluita käyttävät asiakkaat eivät ole lastensuojelun asiakkaita, vaan työtä tehdään osana palvelukokonaisuutta. Lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa tehdään lastensuojelutarpeen selvitys sekä asiakassuunnitelma ja näiden pohjalta järjestetään avohuollon tuki-

toimia tai mahdollisesti lapsen kiireellinen sijoitus tai huostaanotto. Kiireellisen sijoituksen ja huostaanoton seurauksena järjestetään myös sijais- ja jälkihuolto. Lastensuojelua toteuttaessa tulee ottaa ensisijaisesti huomioon lapsen etu ja kiinnittää huomiota siihen miten eri toimenpiteet vaikuttaisivat lapseen. (Räty 2010, 4 - 7.)

2.1 Avohuolto

Mikäli lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi käyttäytymisellään vaarantaa kasvuaan ja kehitystään sosiaalihuollon tulee järjestää avohuollon tukitoimia. Tukitoimet suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä perheiden kanssa näiden tarpeiden perusteella. Avohuollon asiakkailta edellytetään omaehtoista aktiivisuutta ja osallistumista palveluiden ja tukitoimien toteuttamiseen, sillä palvelut ovat vapaaehtoisia. Perheiden kanssa tehdään tiivistä sosiaalityötä ja asiakassuunnitelman avulla pystytään arvioimaan palveluiden ja tukitoimien hyötyä. Tukitoimenpiteet voivat olla hyvin erilaisia riippuen ongelmien laadusta. (Räty 2010, 259-261)

Lastensuojelun avohuollon tukitoimia ovat mm.

- Lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittäminen
- Lapsen kuntoutumisen mahdollistavat hoito- ja terapiapalvelut
- Perhetyö
- Koko perheen sijoitus
- Tukihenkilö tai tukiperhe
- Toimeentulon ja asumisen turvaaminen
- Vertaisryhmätoiminta
- Loma- ja virkistystoiminta.

Lastensuojelussa tulisi ensisijaisesti käyttää edellä mainittuja avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu vaadi muita toimenpiteitä. Lapselle ja perheelle voidaan järjestää tuen tarvetta arvioivaa ja kuntouttavaa perhe- tai laitoshoidtoa. Sijoitus ei saa olla huostaanoton korvike tai vaihtoehto. Mikäli lapsi ei jostain syystä voi palata kotiinsa, tulee selvittää huostaanoton tarve. Ensisijainen vaihtoehto sijoitukselle on koko perheen tai huoltajan kanssa yhteinen sijoitus. (Saastamoinen 2010, 57 - 58.)

Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Kasvaneen asiakasmäärän taustalla on monia syitä ja lasten pahoinvoinnista on raportoitu yhä enemmän. Yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat perheiden hyvinvointiin. Näitä tekijöitä ovat elinkeino- ja ikärakenteen muutokset, sosioekonominen tilanne sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeus. (Bardy ym. 2009, 54.)

2.2 Perhetyö avohuollon tukitoimena

Stakesin lastensuojelun kehittämisohjelman (2008) tutkimuksen mukaan Helsingissä on laskettu olevan 50 - 60 erilaista työkasitettä perhehoitotyöstä. Palveluiden moninaisuus herättääkin kysymyksiä perhetyön lähtökohdista ja toteutuksesta, mm. siitä kenen aloitteesta perhetyötä ruvetaan antamaan ja kuinka vapaaehtoista perhetyö lopulta on. (Nätkin & Vuori 2007, 7-9) Perhetyö kytkeytyy lastensuojeluprosessin kaikkiin vaiheisiin. Parhaimmillaan lastensuojeluasiakkuuden alussa perhettä auttanut työntekijä voi jatkaa perhetyötä myöhemmissäkin vaiheissa. (Heino 2008, 44) Perhetyö on avohuollon tukitoimi, jossa perhe saa esimerkiksi keskusteluapua tai tukea ja opastusta arjen toimintoihin. Vanhempia tuetaan heidän kasvatustehtävässään, jolloin vanhemmuutta voidaan myös arvioida ja järjestää hyvinvointia tukevaa toimintaa arvion pohjalta. Avohuollon kotipalvelu on ennaltaehkäisevää lastensuojelua, jossa vanhemmat saavat tukea lasten- ja kodinhoidossa. (Räty 2010, 268)

Perhetyö on moniammatillista työtä, jossa yhdistyy eri alojen ammattitaito ja tieto. Perhetyön työkenttä on laaja. Perhetyö näyttäytyy useissa eri ympäristöissä, kuten neuvolassa, kotipalvelussa, koulussa, perhe- ja kasvatusneuvolassa, sairaaloissa, lastensuojelulaitoksissa sekä sosiaalitoimistoissa. Perhetyötä toteutetaan sekä yksityisesti että julkisella sektorilla. Perhetyö mahdollistaa myös organisaatioiden rajojen ylityksen moniammatillisuuden vuoksi. (Nätkin & Vuori, 2007, 7)

Perhetyön tavoitteena on yleensä pitää perhe koossa, mutta joissain tapauksissa lapsi sijoitetaan esimerkiksi perhekotiin tai lastensuojelulaitokseen. Joskus vanhempia myös autetaan eroamisprosessissa. Kaiken perhetyön perusta on kuitenkin lapsen etu ja turva. (Nätkin & Vuori 2007, 8)

2.3 Perhetukikeskus

Perhetukikeskuksen asiakkaat ovat lastensuojelun piirissä olevia lapsiperheitä. Perhetukikeskuksen toiminnan lähtökohta on lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen yhdessä vanhempien kanssa. Joskus on lapsen edun mukaista, että koko perhe sijoitetaan asumaan laitokseen lapsen kanssa, jolloin perhekuntoutus ja perheen tilanteen arviointi mahdollistuu. (Saastamoinen 2010, 58) Tämän opinnäytetyön haastateltavat lapset ovat perhetukikeskuksessa nuorten osastolla vanhempien ollessa kotona. Perhetukikeskuksessa on osastoja sekä lapsille että koko perheelle.

Työskentely tapahtuu perhetukikeskuksessa sekä perheen kotona. Työskentely vaatii muutoksen halukkuutta sekä sitoutumista kuntoutuksen vapaaehtoisuuden takia. Perhetukikeskuksen kuntoutusjaksoon sisältyy ryhmätoimintaa, toimintaterapiaa, perheen ja vanhempien tapaa-

mista, lapsen omia tunteja sekä neuvotteluja. Perhetukikeskuksessa tuetaan vanhemmuutta ja arkielämän taitojen kehittymistä. Perheen voimavaroja selvitetään ja niitä otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan, sekä autetaan vanhempia löytämään iloa lapsistaan. Perhetukikeskuksen palvelut ovat yksilöllisesti suunniteltuja, niin että ne vastaavat perheen tarpeita. (Saastamoinen 2010, 58 - 59)

3 Lapsen osallisuus

Lapsen osallisuus lastensuojelussa on määritelty perustuslaissa ja se on myös moraalinen velvoite. Lapsen osallisuudella tarkoitetaan sitä miten lapsi voi olla mukana vaikuttamassa häntä koskevaan työskentelyyn hänen etunsa hyväksi. (Bardy ym. 2009, 117.) Perustuslaissa lapsen osallisuus on määritelty tasa-arvoisena kohteluna sekä lapsen oikeutena vaikuttaa häntä koskeviin asioihin kehitystään vastaavalla tasolla. Myös YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsen näkemykset on huomioitava. Lapsen osallisuus sisältää lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen, lapsen puhevallan käytön sekä mahdollisuuden edunvalvontaan. (Saastamoinen 2010, 65) Lapsen oikeuksien sopimuksen voimaantullessa lasten osallisuudesta on noussut paljon keskustelua ja sitä on kansainvälisesti tutkittu paljon. Viimeisen 20 vuoden aikana osallisuutta on pyritty edistämään ja osallisuutta on tutkittu, jotta sitä voidaan toteuttaa käytännössä paremmin. Lasten oikeudet sekoitetaan helposti osallisuuteen. Osallisuuden vahvistamiseksi tarvitaan keinoja ja tietämystä, jotta osallisuudesta tulisi pysyvä osa lasten elämää kaikilla osa-alueilla. Vuosien saatossa osallisuudesta saatua tietoa tulisi pohtia ja hyödyntää sekä tunnistaa osallisuuden haasteet ja peilata näitä keskenään. (Percy-Smith 2010, 11.)

Suomessa on alettu pohtimaan lasten ja nuorten osallisuutta lastensuojelutyössä 1990-luvulta lähtien. Kritiikkiä on aiheuttanut aikuisten valta lastensuojelutyössä, jossa lasten osallisuus ei aina toteudu. Sosiaalityön painopiste on vanhempien kautta tehtävässä työssä ja vallan sanotaan olevan aikuisasiantuntijoiden ja lapsen huoltajien käsissä. Lapset saattavat olla asiakas-keskusteluissa hiljaa, sillä esitetyt kysymykset ja lasten puheen tulkinta tapahtuu aikuisten tavoitteiden ja työtapojen pohjalta ja on tällöin aikuislähtöistä. (Bardy ym. 2009, 123 - 124) Lasten osallisuuden riittämättömyys voi johtua myös osittain siitä, että aikuinen ei tiedosta lapsen kykyä osallistua ja edistää häntä koskeviin asioihin. Aikuiset saattavat aliarvioida lapsen kykyä osallistua tai eivät arvosta lapsen tuottamaa tietoa. Tämä saattaa osaltaan johtua myös tavasta jolla lapsi tuottaa tietoa. (Percy-Smith 2010, 15)

Mirja Satkan ja Johanna Moilasen (2004) mukaan lapsen osallisuus odottaa yhä konkretisoitumista yhteiskunnallisessa toiminnassa. Lapsen osallisuus on suuri haaste yksilö- ja perhetason toiminnassa vielä lastensuojelulain uudistamisen ja lapsen oikeuksien sopimuksen hyväksymisen jälkeenkin. Tarkoituksena on tutkia ja arvioida tilannetta kokonaisuutena lapsinäkökul-

masta lapsen edun toteutumisen ollessa tärkein toiminnan motiivi. (Hänninen ym. 2005, 196) Lapsen osallisuus ja mielipiteen esiin saaminen vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetuntoon sekä ihmisyyteen erityisesti silloin, kun elinympäristö on rajattu. Lapsen ollessa kehitysvaiheessa hänen tietonsa terveydestä ja mahdollisuuksista osallistua häntä koskeviin päätöksiin saattavat olla rajoittuneet. Lasten mielipiteen selvittäminen vaatii erityishuomiota, sillä lapset eivät välttämättä uskalla tai osaa tuoda mielipiteitään esille oma-aloitteisesti. Henkilökunnan onkin oltava herkkiä havaitsemaan lapsen kykyä tuottaa tietoa tai auttaa sen tuottamisessa. (Leino-Kilpi 2006, 128 - 129, 186)

Ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää, että on mahdollista olla mukana asioiden käsittelyssä itselle merkittävässä yhteisössä. Tämä on yksi lapsen kasvun ja kehityksen perusedellytys. Lapsen osallisuudessa on tärkeää kohdella lasta yksilönä huomioiden hänen lähtökohtansa. Lasta tulisi kuulla, vaikka tieto olisi ristiriidassa aikuisen tiedon kanssa tai lapsen antamaa tietoa ei koettaisi merkitykselliseksi. (Bardy ym. 2009, 117, 124) Lapsen mielipiteet ja toiveet tulisi selvittää lapsen iästä riippumatta. Mitä merkityksellisemmästä asiasta on kyse, sitä enemmän lapsen mielipiteelle tulee antaa painoarvoa huomioiden kuitenkin, että lapsi ei aina osaa arvioida omaa tilannettaan tai välitä siitä. (Saastamoinen 2010, 66)

Lapsi on kykeneväinen osallistumaan toimintaan, vaikka tämän kognitiiviset ja kielelliset taidot eivät ole yhtä kehittyneet kuin aikuisilla. Lapsen ollessa vuorovaikutuksessa sosiaalisen ympäristönsä kanssa on hän myös pätevä tuottamaan kokemuksistaan tietoa. Lapsen tuottama tieto ei ole tarpeellinen vain lapsen oikeuksien täyttymisen kannalta, vaan siksi, että se on aidosti merkityksellistä. Lapsi on ainoa henkilö kuvaamaan todellisuuttaan sellaisena, kun hän sen kokee ja osallistuessaan lapsesta tulee aito toimija oman etunsa ajamisessa passiivisen suojelukohteen sijasta. (Hänninen ym. 2005, 178) Osallistamisella pyritään dialogisuuteen sekä yhteiseen jaettuun ymmärrykseen asioista. Osallistamisprosessissa lapset ja vanhemmat usein antavat hoitajalle mahdollisuuden olla osallisena heidän elämässään. Lapset ja perheet voivat usein osallistua työskentelyyn huolimatta perheen tilanteesta, vaikeuksien luonteesta ja laadusta tai lapsen iästä. Nämä asiat kuitenkin vaikuttavat siihen, millaista osallisuutta tavoitellaan ja mitä keinoja käytetään. (Bardy ym. 2009, 133.)

4 Lastensuojeluhanke

Kyseessä on paikallinen kehittämishanke, jossa haetaan ratkaisuja lastensuojelun lapsiperheiden ehkäisevän työn haasteisiin. Hankkeen idea on kehittää uudenlaisia palveluita lastensuojeluun. Mukana hankkeessa on laaja ryhmä toimijoita mukaan lukien eri elämäntilanteissa olevat lapsiperheet. Kehittämistyöhön osallistuvat tahot ovat neuvola ja lapsiperheiden perhetyö, varhaiskasvatus, perheneuvola, perheasioiden yksikkö, suomenkielisen perusopetuksen

oppilashuolto, lastensuojelu, aikuissosiaalityö, maahanmuuttajapalvelut, vammaispalvelut, aikuisten päihde- ja mielenterveyspalvelut, seurakunta sekä erilaisia järjestöjä.

Varhaisen tuen vahvistaminen vaikuttaen perheiden hyvinvointiin on hankkeen tavoitteena. Palveluiden toimivuus takaavat lapsille ja perheille oikeanlaisen tuen oikeaan aikaan ja mahdollisimman varhain.

Vaikka valtaosa lapsista ja perheistä voi hyvin, silti monissa perheissä esiintyy esimerkiksi vanhempien uupumusta, lapsen sairauden aiheuttamaa väsymystä, taloudellisia vaikeuksia, yksinäisyyttä tai päihderiippuvuutta. Perheille oikeaan aikaan tarjottu tuki hyödyttäisi perheitä juuri näissä tilanteissa. Tällaista tukea on esimerkiksi tilapäinen lastenhoitoapu, lapsiperheiden kotipalvelu/perhetyö, neuvolan perhevalmennus tai taloudellinen apu. (Lapsivaltuutettu 2009)

Valitettavasti kaikki perheet eivät saa apua riittävän ajoissa. Syynä voi olla esimerkiksi perheiden tiedonpuute palveluista tai kunnan/sosiaalitoimen yhteisten toimintatapojen puute. (Hankekuvaus 2012) Kuntaliiton teettämän tutkimuksen (2010) mukaan lastensuojelupalveluiden tarjonnassa oli kuntakohtaisia eroavaisuuksia. Palveluiden saatavuudessa oli myös suuria vaihteluita. Tutkimus osoitti, että lastensuojeluasiakkaita ei aina ollut mahdollista tukea riittävän intensiivisesti. (Kuntaliitto 2013) Varhaisen tuen palveluiden tehostamisesta ollaan kuitenkin samaa mieltä perhe- ja sosiaalityön kentällä. Tätä palveluiden tehostamisen tarvetta tukee tieto siitä, että lastensuojelun tarve on kasvanut viime vuosina jatkuvasti ja tuen tarve on pitkäaikaisempaa. (Heino ym. 2005, 6) Kuntaliitto sekä Sosiaali- ja terveysministeriö antoi kehitysehdotuksen Kuntaliiton (2010) tutkimuksen perusteella lapsiperheiden palveluiden kehittämistä ja tehostamista.

Paikallisen kehittämishankkeen tavoitteena on rakentaa palveluketju, joka kokoaa tiedon huolen tunnistamisen, huolen puheeksi ottamisen, verkostotyön sekä konsultoinnin yhteisistä käytänteistä sekä perheille tarjottavasta tuesta. Perheet hyötyvät hankkeen kehittämistyöstä paremman palveluista tiedottamisen sekä sujuvamman palveluohjaamisen myötä. Hankkeen tavoitteena on myös tarjota perheille useammin tukea heidän omassa elinympäristössään.

Tärkeimpinä kysymyksinä hankkeen kehittämistyössä ovat kuinka lapsiperheiden tilannetta voidaan helpottaa lapsen ja/tai perheen ollessa kuormittunut sekä millaista tukea lapsiperheet kaipaavat. Kehittämistyöryhmä selvittää myös miten eri tahot voivat osaltaan auttaa lapsiperheitä yhteistyötä hyödyntäen. Työryhmä kartoittaa asiakkaiden kokemustietoa sekä palvelutarvetta. Kerätyn tiedon pohjalta pilotoidaan uudenlaisia työmuotoja. (Hankekuvaus 2012)

5 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön aihe oli tarkoitettu ensisijaisesti sosionomi - opiskelijoille. Opiskelen hoitotyötä, mutta työelämästä lähtöisin oleva kiinnostus lastensuojeluun vaikutti halukkuuteeni tehdä opinnäytetyö lastensuojeluun. Saadessani tietooni perhetukikeskuksen tilaamat aiheet, kiinnostukseni heräsi lasten kokemuksia kohtaan erityisesti. Ajatus saada lasten ääni kuuluviin oli motivoiva. Opinnäytetyön aiheen rajasimme lasten kokemuksiin. Varmistin työn sopivuuden tutor - opettajaltani ja sain luvan lähteä työstämään opinnäytettä.

Sovimme tapaamisen perhetukikeskukseen opettajan ja perhetukikeskuksen johtajan kanssa huhtikuussa 2012. Aikataulu opinnäytetyön haastatteluiden tekemiselle oli todella tiukka, sillä haastateltavien jakso perhetukikeskuksessa loppui toukokuun 2012 lopussa. Tutkimussuunnitelma, tutkimusluvut ja haastattelukysymykset piti saada siis valmiiksi lyhyessä ajassa. Tutkimusluvan sain pyynnöstä erityisen nopeasti.

Menin tutustumaan perhetukikeskuksen toimintaan toukokuun 2012 alussa. Havainnoin haastateltavien poikien arkea, leikkiä ja olemista osastolla ja ulkona. En kertonut heille vielä, että tulen tekemään haastatteluita. Kerroin kyllä, että olen opiskelija ja tulin tutustumaan perhetukikeskuksen toimintaan. Pojat olivat illan yhdessä, he leikkivät ja pelasivat sekä ulkona että sisällä. Yhden pojan isä oli viettämässä aikaa perhetukikeskuksessa ja hän oli poikien leikeissä aktiivisesti mukana.

Saatuani tutkimusluvut kaupungilta lähetin haastattelukysymykset ja tutkimusluvut perhetukikeskukseen, josta työntekijät antoivat ne vanhemmille. Yhden pojan vanhemmat ehdottivat toisen lapsensa osallistuvan haastatteluun myös, mutta lapsi ei ollut perhetukikeskuksen asiakkaana, joten en haastatellut häntä. Mielestäni oli positiivinen asia, että vanhemmat olivat kiinnostuneita lapsensa haastatteluun osallistumisesta.

Haastattelumenetelmänä oli puolistrukturoitu teemahaastattelu. Lapset eivät olleet nähneet haastattelukysymyksiä etukäteen, joten kerroin haastattelun alussa pääpiirteittäin aihealueista ja kysymysten määrästä.

Saatuani tutkimusluvan lähetin vanhemmille saatekirjeen (liite), tutkimuslupapyyntö (liite) sekä haastattelukysymykset (liite). Kaikki haastatteluun pyydetty saivat luvan huoltajiltaan osallistua haastatteluun. Tämän jälkeen kysyin haastateltavilta suullisesti heidän halukkuudesta osallistua. Kävin tekemässä haastattelut toukokuussa 2012.

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tavoitteena on vahvistaa lasten osallisuutta perhetukikeskuksessa. Lasten tuottaman tiedon avulla perhetukikeskus voi suunnitella ja kehittää toimintaansa lisäten työntekijöiden tietoa ja ymmärrystä lasten kokemasta arjesta.

Tutkimuskysymys:

Millaista on arki perhetukikeskuksessa lasten kokemana?

5.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Laadullisen tutkimuksen oppaissa on laaja kirjo erilaisia laadullisia tutkimusmenetelmiä. Kirjallisuuden tuottama tieto laadullisista tutkimuksista on vain kyseisen oppaan tulkintaa. Tuomi ja Sarajärvi (2011) kuvailevat laadullisten tutkimuksien olevan kuin sateenvarjo sen kirjavuuden vuoksi. Laadullista tutkimusta voidaan käyttää laajasti tai erilaisissa kapeammissa merkityksissä. Laadullisia tutkimuksia suhteessa tilastollisiin tutkimuksiin on runsaasti enemmän. Tuomen ja Sarajärven (2011) mukaan laadullisten tutkimusten laaja määrä kertoo monenlaisista ja osittain kyseenalaisistakin käsityksistä, joita liitetään sekä laadullisiin että määrällisiin tutkimuksiin. Erilaiset nimitykset, jaotteluiden perusteet sekä niiden sisältämät luokat johtuvat laadullisen tutkimuksen historiasta tai sitä ohjaavasta filosofiasta tai viittaavat oleellisiin pidettyihin piirteisiin. (Tuomi ym. 2011, 9-16) Laadullisen tutkimuksen piirteitä ovat aineiston pehmeys, rikkaus, syvällisyys sekä ilmiötä aidosti kuvaava aineisto. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään löytämään kerätystä aineistosta yhtäläisyyksiä sekä luomaan alustavia ehdotuksia tutkimuksen käsitteistä. (Janhonen ym. 2001, 8-15)

Käytin opinnäytetyössä laadullista tutkimusmenetelmää ja tiedon keruumenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Valitsin puolistrukturoidun teemahaastattelun haastattelumenetelmäksi sen joustavuuden ja haastateltavien iän (9-12-vuotiaita) vuoksi. Puolistrukturoitu teemahaastattelu mahdollisti kysymyksiin palaamisen ja tarkentavien kysymysten teon. Haastateltavien ikä ja kehitystaso mahdollistivat opinnäytteen haastatteluiden tekemisen teemahaastatteluna esimerkiksi sadututtamisen sijaan. Nuoremmat lapset kertovat asioista käyttäen kehoaan, leluja tai muita tavaroita. (Ruusuvuori 2005, 146) Teemahaastattelussa on myös mahdollista käyttää oheismateriaalia. Tämä vaikutti valintaani ja hyödynsin Pesäpuu Ry:n ”Elämän tärkeät asiat” -kuvakortteja.

6 Aineiston keruu ja tutkimuksen kohderyhmä

Teemahaastattelu on menetelmänä joustava ja mahdollistaa haastateltavan tuomaan esille itselleen tärkeäksi kokemiaan asioita. Haastattelu on hyvä tapa saada tietoa haastateltavalta,

sillä siinä ollaan suorassa verbaalisessa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. (Hirsjärvi 2006, 193-194) Teemahaastattelussa edetään tiettyjen etukäteen valittujen teemojen mukaan ja lisäksi voi tehdä tarkentavia kysymyksiä esille nousseista asioista. Teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, asioiden merkityksiä sekä niiden syntyä vuorovaikutuksessa. (Tuomi 2011, 75) Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa kysymysten muoto on sama, mutta haastattelija voi vaihdella kysymysten järjestystä. Kysymykset eivät ole sidottu ja vastausvaihtoehtoihin, vaan haastateltava voi vastata omin sanoin. (Hirsjärvi 2006, 47) Teemahaastattelu on siis hyvin samankaltainen kuin syvähaastattelu. Vaikka teemahaastattelu on joustava haastattelutapa, pyritään siinä kuitenkin löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. (Tuomi 2011, 75)

Lasten tiedon tuottaminen ja viestittäminen itselleen merkittävistä asioista ilmenee monin tavoin. Lapsilähtöinen tiedonkeruu edellyttää haastattelijalta kykyä tukea lasta tiedon tuottamisessa ja tarjota tälle sopivia välineitä kertomiseen. Haastattelijan tulee olla vastaanottavainen sekä tulkitsemiskykyinen. On tärkeää ymmärtää lasta sekä tunnistaa merkitykset lapsen tuottamassa tiedossa. (Forsberg ym. 2006, 173)

Lapsia haastateltaessa tulee huomioida, ettei lapsi välttämättä ymmärrä aikuisen esittämiä käsitteitä. Haastattelukysymykset tulee asetella niin, että lapsi ymmärtää kysymykset. Lasta haastateltaessa tulee olla kiinnostunut lapsen tuottamasta tiedosta ja kaikesta mitä lapsi sanoo, vaikka se ei palvelisi haastateltavaa. Haastateltava on aina tutkijan roolissa, eikä näin ollen voi kommentoida tai ottaa kantaa lapsen tuottamaan tietoon. Lasta ei saa painostaa vastaamaan, vaikka lapsi vastaisi yksinkertaiseenkin kysymykseen ”en tiedä”. Tällöin haastattelijan tulee muotoilla kysymys uudelleen tai palata aiheeseen myöhemmin. Lapsi saattaa vastata ”en tiedä”, jos tämä esimerkiksi luulee että haastattelija ei kestä vastausta. Lapset muistavat omat ja toisten sanomat asiat, jolloin haastateltavan tulee muistaa hyvin haastattelun kulku. Muistin tukena voi käyttää päiväkirjaa, muistiinpanoja ja äänityslaitetta. (Hirsjärvi 2006, 128-131)

Opinnäytetyön haastattelut tehtiin perhetukikeskuksen tiloissa toukokuussa 2012. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Käytin apunani äänityslaitteita. Haastatteluissa käytin apuna Pesäpuu Ry:n Elämän tärkeät asiat - kuvakortteja. Korttien tarkoituksena oli helpottaa haastattelukysymyksiin vastaamista ja niiden käyttö oli vapaaehtoista.

Kuvakorttien teemat olivat ruoka, leikki, huolenpito, veli, uni, rajat, kaverit, perhe, äiti, rakkautus, sukulaiset, koulu, vapaus, fyysinen koskemattomuus, luottamus, ystävät, puhtaus, kannustus, terveys, muut aikuiset, hellyys, sisko, turvallisuus, tuki, isovanhemmat, huomio, suru, ilo, isä ja harrastus. Karsin korteista teemat päivähoito, lapsi, puoliso ja lemmikki, sillä nämä eivät näkyneet haastateltujen arjessa perhetukikeskuksessa.

Kohderyhmänä oli perhetukikeskuksen asiakkaana olevat lapset. Asiakkaana oli 9-12 -vuotiaita poikia yhteensä neljä. Yhden pojan jakso perhetukikeskuksessa päättyi juuri ennen haastatteluita. Perhetukikeskuksen jaksolla olleista lapsista kaikki osallistuivat haastatteluun.

7 Aineiston analyysi

Käytin opinnäytetyön analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä eli induktiivista analyysiä. Sisällönanalyysiä voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa analyysitapana. Sisällönanalyysin tarkoituksena on luoda selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysissä aineistosta muodostetaan tiivis ja selkeä kokonaisuus säilyttäen aineiston informatiivisuuden, jolloin tutkittavien asioiden suhteet saadaan esille. Induktiivisessa analyysissä aineisto pelkistetään eli redusoidaan. Pelkistämisen jälkeen aineisto luokitellaan ja lopuksi luodaan teoreettiset käsitteet. (Tuomi 2011, 108.) Keskeistä sisällönanalyysille on, että aineistosta erotetaan samanlaisuudet ja erilaisuudet. Tekstin sanat, fraasit tai yksiköt luokitellaan niiden merkityksen perusteella. (Janhonen 2001, 24.)

Tässä opinnäytetyössä litteroitua tekstiä tuli kuusi (6) sivua. Luokittelin (liite) aineistosta nousseet teemat. Luokittelussa käytin alkuperäisilmausta, joka oli suora lainaus litteroidusta tekstistä. Alkuperäisilmauksesta seurasi pelkistetty ilmaus. Pelkistetyistä ilmauksista nousi alaluokka.

8 Tulokset

Pyysin lapsia kuvailemaan Pesäpuu Ry:n elämäni tärkeät asiat -kuvakorttien avulla vastaamaan haastattelukysymyksiin (liite). Osa haastateltavista ei halunnut käyttää kortteja, vaan kertoi omin sanoin. Tuloksissa kerron myös esille nousseista teemoista jo tehtyjen tutkimusten tuloksia.

8.1 Sosiaaliset suhteet

Haastateltavat kertoivat perheidensä käyvän perhetukikeskuksessa. He kokivat perheen vierailut tärkeinä. Yksi haastateltava kertoi, että olisi mieluummin perheen kanssa kotona, kuin perhetukikeskuksessa. Yksi haastateltavista oli iloinen siitä, että isä käy perhetukikeskuksessa edes joskus ja haastateltava koki, että hän saa nähdä perhettään. Haastateltava kertoi sen olevan parempi asia kuin se, että isä ei kävisi ollenkaan. Isän vierailut toivat paremman mielen haastateltavalle. Yksi haastateltava kertoi tulevansa surulliseksi ikävästään äitiin. Hän kertoi olevansa surullinen silloin tällöin, mutta ei haastattelun hetkellä.

Kaksi perhetukikeskuksen lapsista oli veljeksiä. Toinen veli kertoi viettävänsä aikaa veljensä kanssa tutustuen tähän paremmin. Veljen läsnäolo oli haastateltavalle positiivinen asia. Haastateltava kertoo, että he esimerkiksi pyöräilevät yhdessä. Haastateltava kertoo heillä olevan ajoittain riitoja veljen kanssa, jotka kuitenkin menevät itsestään ohi yhdessäolon seurauksena. Kavereiden vierailut perhetukikeskuksessa olivat merkityksellisiä ja toivat iloa lapsille.

”Voidaan olla enemmän toistemme kaa ja tutustua enemmän... sit et jos meil ois ollu jotain riitoja ja me ei olla viel sovittu, sit jos ollaan kaksistaan ni se riita menee pois... et ei kumpikaa enää muista sitä”. (D-poika)

Kaksi lapsista toivoi enemmän perheen/vanhempien läsnäoloa ja tapaamista. Toinen lapsista toivoi erityisesti enemmän äidin vierailuja. Hän kertoi äidin käyvän perhetukikeskuksessa kaksi kertaa viikossa. Haastateltava kertoi äidin kanssa olevan aina hauskaa.

”No mä muuttaisin sitä et äiti vois tulla tänne paljon enemmän, koska mä halun olla enemmän äidin kaa, koska äidin kaa on nii hauskaa olla” (D-poika)

Osa haastateltavista toi esille kavereiden vierailujen merkityksen. Kaverivierailut koettiin todella mielekkäiksi. Osa haastateltavista koki, ettei hän pääse viettämään aikaa kavereiden kanssa tarpeeksi. Yksi haastateltava toi myös esille, ettei perhetukikeskuksessa ole hänen omia kavereitaan ja koki negatiivisena sen, että viettää aikaa toisten asiakkaana olevien lasten kanssa, eikä omien kavereiden kanssa. Yksi haastateltava koki, ettei saa viettää tarpeeksi aikaa kavereiden kanssa.

”Sitte tääl ei oo niiku niit omii kavereit ja sillee niiku ei tääl voi mennä oikee minnekkää ku tääl pitää olla niitten kavereitten kaa ja sillee tää on ihan tylsä paikka vaan”. (A-poika)

Toinen haastateltava taas koki muiden lapsien läsnäolon positiivisena asiana. Hän koki erityisesti yhdessä lasten, vanhempien ja ohjaajien kanssa sisätiloissa olon ja keskustelun mukavaksi.

8.2 Mukavat ja ikävät asiat

Yksi haastateltava kuvaili ohjaajien määrällävän paljon, joka aiheutti ärsytystä haastateltavassa. Kysyttäessä ikäviä asioita kuvailivat haastateltavat perhetukikeskusta tylsänä paikkana, vaikka haastateltavat toivat esiin myös mielekkäitä asioita.

”Aika paljon täällä määrällään kaikkea ja sit joskus alkaa vähän ärsyttääkki”. (D-poika)

Yksi haastateltava kuvasi perhetukikeskuksessa olon joskus tylsäksi ja joskus hauskaksi. Toinen haastateltava luki kuvakorttien tekstit läpi ja mainitsi tylsyyden ja tyhmyyden kortin puuttuvan. Hän valitsi rajat - kortin, eikä halunnut sanoa erityisesti tylsyydestä tai tyhmyydestä mitään.

Haastateltavat toivat esiin saunomisen mukavana asiana perhetukikeskuksessa. Perhetukikeskuksessa on polkupyörät, joita lapset saavat käyttää. Polkupyörät olivat erityisen mieleisiä kaikille haastateltaville.

8.3 Osallistuminen

Lapset kuvasivat osallistumistaan perhetukikeskuksen toimintaan aktiivisena, vaikka mietti-
vätkin kysymystä tovin. He kertoivat osallistuvansa toimintaan, vaikka se ei aluksi tuntuisi
mieluisalta.

”Välillä mä en haluis mennä mukaan, mut sit siit tulee kiiva”. (A-poika)

Toimintaan osallistumista auttoi ohjaajien tuki lapsille. Osa lapsista kuvasi perhetukikeskuk-
sen toiminnan olevan tylsää. Yksi haastateltavista mainitsi ulkona olemisen ja radion kuunte-
lemisen osallistumisen muotona.

Marita Törrönen (2003) on tutkinut lasten arkea laitoksessa. Törrönen analysoi lasten arkea ja
pohtii tilan ja toiminnan merkityksiä. Yläkäsitteenä Törrösen tutkimuksessa on elämistilan
käsite. Elämistilalla Törrönen tarkoittaa aikaa, tilaa ja toimintaa. Tutkimuksessa on keskitytty
arjen toimien erittelyyn ja siihen miten lapset rakentavat itse arkeaan.

Tutkimuksen mukaan lapset hyväksyvät sairaalan ja lastenkodin osaksi arkeaan ja suhtautuvat
myönteisesti rutiineihin ja niistä tehtyihin poikkeuksiin, vaikka kritisoivatkin välillä toiminta-
tapoja ja neuvottelevat niiden ehdoista. Törrösen mukaan arkisten toimintojen tekeminen
onnistuu vain ryhmän jäsenten ollessa yhteisymmärryksessä. Lasten toimintaa yhteisössä oh-
jaavat heidän omat halunsa ja toiveensa sekä yhteisesti sovitut säännöt. Lasten ollessa sairaa-
lassa tai lastenkodissa he joutuvat etsimään oman sopeutumistapansa. Lapset kokivat tärkeik-
si ihmissuhteet, yhteiset kokemukset ja oman tilan. Lapset rakentavat omaa arkeaan osalli-
suuden, emotioiden ja ihmissuhteiden avulla. (Törrönen 2003, 11-12, 127-129)

Perhetukikeskuksessa pojat pelaavat mielellään tietokoneella ja heillä on ennalta sovittu pe-
liaika, jonka saa pelata. Vaikka tietokoneella olon ajasta valitettiinkin, oli yhden haastatelta-
van mielestä mukavaa, että koneajat sai käyttää. Pelaamisen merkitys tietokoneella tuli to-
della vahvasti esille kaikkien haastateltavien mielipiteissä ja toiveissa. Kaikki haastateltavat
toivoivat lisää peliaikaa, joka normaalisti on 20 minuuttia. Pojat kuvailivat ajan menevän

hukkaan, kun tietokoneen käynnistymistä täytyy odottaa. Yksi haastateltava toi esille myös tilanteen, jolloin hän oli ollut perhetukikeskuksessa yhden pojan lisäksi. Haastateltava ihmetteli mitä ideaa on pitää tiukkoja peliaikoja, kun pelaajia on vain kaksi ja kerkeisi pelaamaan enemmän.

”No tos pelaamises on ihan törkeen vähän aikaa, et silloin ku minä ja (toinen poika) vaan oltiin täällä, ni oli 20minuuttii, mut silloin ku meit oli viis tääl ni siinki oli 20minuuttii... et mitä ideaa siin on kahelle ihmiselle pitää 20minuuttii ku ehtis pelaa enemmänki”. (B-poika)

Perhetukikeskuksessa on erilaisia harrastusmahdollisuuksia lapsille. Yksi haastateltava toi esiin perhetukikeskuksen jaksolla alkaneen rummun soittoharrastuksen sekä laulamisen. Haastateltava koki rumpujen soittamisen erittäin mielekkäänä. Lapset kokivat myös leikin mielekkääksi. Yksi lapsista kuvaili palloleikkien olevan parhaita leikkejä. Hän koki, että perhetukikeskuksessa saa leikkiä muiden lasten kanssa.

Yksi haastateltava koki, että perhetukikeskuksessa joutuu siivoamaan liikaa. Hän kertoi, että on kaksi päivää viikossa perhetukikeskuksessa, joista toinen päivä on siivouspäivä. Hän koki, ettei huonetta tule käytettyä niin paljon, että se pitäisi siivota kerran viikossa.

”Me ollaa tääl siis kaks päivää viikossa ja sit se toinen päivä on siivouspäivä, ni ei sitä huonetta tuu kovin paljoo käytetty kahes päiväs”. (B-poika)

8.4 Kuulluksi tuleminen

Yhden lapsen mielestä keskustelu muiden lasten, äidin ja ohjaajien kanssa oli mielekästä ja tärkeää haastateltavalle.

”Me saadaan olla täällä sisällä ja keskustella ja leikkii toisten kaa”. (D-poika)

Mitä mieltä? Mitä mieltä! -tutkimus on Sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti, joka kokeili miten lastensuojelun lasten ja nuorten osallisuutta palvelujärjestelmässä pystyttiin vahvistamaan. Tutkimus halusi myös selvittää mitä lapset ja nuoret ajattelevat lastensuojelun käytännöistä ja minkälaisia olisivat paremmat toimintatavat. Hankkeen tavoitteena oli kerätä kokemusta siitä, miten lapset ja nuoret voisivat olla osallisina lastensuojelun kehittämisessä. Tutkimuksen painopiste oli nuorten tärkeiksi kokemissa asioissa lastensuojelun työskentelyn kannalta. Kohderyhmä oli lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevat lapset ja nuoret. Tutkimuksen menetelmänä käytettiin fokusryhmäkes-

kustelua, jossa lapset ja nuoret kokoontuivat keskustelemaan tietyistä teemoista henkilökohtaisen kokemuksen pohjalta.

Ryhmäkeskusteluissa kävi ilmi, että lapset ja nuoret pitivät tärkeänä luotettavuutta ja avoimuutta lastensuojelutyössä. Nuoret saattavat myös kokea ahdistavana kokoukset, joissa on paljon aikuisia. Kokouksissa nuoret joutuvat miettimään tarkemmin mitä voi sanoa, ettei loukkaa ketään tai joudu myöhemmin vaikeuksiin. Nuoret kokevat puhumisen ja hyvän suhteen työntekijään tärkeäksi. Tutkimukseen osallistuneet nuoret ja lapset toivoivat rohkaisua omien ajatusten ilmaisuun ja mahdollisuutta valita eri tilaisuuksiin osallistumisesta. (Oranen, 2008 17, 43)

8.5 Rajat

Erilaiset aikarajat, esimerkiksi säännöllinen nukkumaanmeno-aika ja ruoka-aika, koettiin osittain positiivisena asiana. Yksi haastateltava koki positiivisena myös rajat siitä missä saa liikkua milloinkin, vaikka toisaalta osa kritisoi näitä rajoja. Rajoissa tuotiin myös vahvasti esille pelaikaa tietokoneella, joka koettiin liian lyhyeksi. Kysyttäessä rajoista osa haastateltavista mainitsi pelkän peliajan.

Yksi haastateltavista toivoi, että voisi mennä välillä kotiin ja tulla yöksi perhetukikeskukseen.

”Et sais mennä vaikka kotiin ja tulla vast illal takas tai saa mennä minne haluu”. (A-poika)

Vapautta toivottiin myös peliajoissa sekä liikkumisessa perhetukikeskuksen ulkopuolella. Haastateltavat kuvailivat sanoin ”sais mennä minne haluu” (ulkona) ja ”saa mennä silloin kun huvittaa” (pelaamaan tietokoneella). Yksi lapsista toivoi, että jokaisella olisi oma kannettava tietokone huoneessa, jota saisi pelata. Toisen lapsen toiveena oli, että lapset saisivat yöpyä toistensa huoneissa ”yökylässä”. Kaksi haastateltavaa koki, että perhetukikeskuksen olon aikana ei pääse liikkumaan vapaasti kavereiden kanssa.

”Kaverit sais tulla nukkuu muitten huoneisiin” (C-poika)

Yksi haastateltava kertoi, että aina kun hän on tekemässä jotakin hauskaa, tekeminen joudutaan keskeyttämään. Kivaa tekemistä oli haastateltavan mukaan esimerkiksi pyöräily tai leikkinen. Keskeytyksen syy saattoi olla esimerkiksi ruoka-aika tai jokin pakollinen tekeminen.

8.6 Huolenpito

Riitta Laakso (2009) Tampereen yliopistosta on tutkinut lastenkodissa tehtävää työtä. Tutkimuksessa jäsennetään ja käsitteellistetään arkista lastenkotityötä. Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata ja jäsentää lastenkotityötä ja sen ulottuvuuksia sekä löytää käsitteitä lastenkotityön ymmärtämiseksi. Tutkimus on tehty etnografisella menetelmällä ja aineisto kerättiin kahdesta lastenkodista työntekijöitä haastatellen ja havainnoimalla toimintaa.

Laakso kuvaa tutkimukseen osallistuneiden lastenkotien työn olevan melko tavanomaista, joskin haasteellista arjen pyörittämistä ja lasten ja nuorten kanssa yhdessä elämistä. Lastenkodin työntekijät kuvasivat arkisia toimintoja näkymättömäksi työksi. Lastenkotityön arkiset toimet rinnastetaan kotona tehtäviin töihin, eikä niitä siten juuri arvosteta. Laakson mukaan lastenkodin arkinen huolenpito ja lasten kasvatusta, lasten kokemusten kuuleminen ja jakaminen olivat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Tutkimusaineiston perusteella Laakso jakaa ajatuksen Wardin (2004) kanssa siitä, että jokapäiväisen yhteiselämän merkitys lastenkodissa on suuri arkisissa kohtaamistilanteissa työntekijöiden ja lasten kesken.

Tämän opinnäytetyön yksi haastateltavista kertoi ohjaajien pitävän huolta esimerkiksi riitatilanteissa. Huolenpito riitatilanteissa näkyy esimerkiksi siten, että ohjaajat menevät riitatilanteen väliin selvittämään asiaa. Myös perhetukikeskuksen tontin rajojen sisäpuolella pysymisestä kerrottiin huolehdittavan. Tämä huolenpito koettiin positiivisena ja tärkeänä asiana.

”Täällä kyllä pidetään aika paljon huolta ettei me riidellä ja sitte se et tääl ei saa mennä mitenkään rajojen ulkopuolelle”. (D-poika)

Yksi haastateltavista kertoi ruoan olevan pahaa perhetukikeskuksessa. Toinen haastateltava toi esiin sen, että ruokaa on ohjattu ottamaan vain sen verran kun jaksaa syödä. Haastateltava koki tämän hyvänä asiana.

Yksi haastateltava toi esiin unen merkityksen. Hän kertoi unen määrän olevan runsasta ja sitä olevan tarpeeksi. Lapset käyvät nukkumaan klo 20.30 ja heräävät noin klo 07. Haastateltava kertoi unen olevan tärkeä asia.

9 Pohdinta

Heti aiheen saatua olin kovin kiinnostunut aiheesta ja mitä enemmän opinnäytetyön prosessin aikana hain tietoa, sitä enemmän kiinnostuin lastensuojelusta. Astuin ns. vieraalle tontille ja mietin voinko sairaanhoitajaopiskelijana ilman varsinaista työkokemusta lastensuojelusta ruveta tekemään lastensuojeluhankkeen opinnäytetyötä. Olen kuitenkin todella iloinen, että

otin aiheen ja perehdyin lastensuojeluun. Opinnäytetyön myötä olen siirtynyt myös työelämässä lastensuojeluun.

Motivaatio tehdä opinnäytetyötä on ollut koko ajan vahva. Haasteita on kuitenkin asettanut erilaiset aikarajat. Kuten luvussa 5 (opinnäytetyön toteutus) olen kuvannut, haastateltavat pojat olivat lähdössä perhetukikeskuksen jaksolta pois ja minun piti saada tutkimusluvut kaupungilta ja vanhemmilta nopealla aikataululla. Mikäli en olisi saanut tutkimuslupia, haastattelut olisi pitänyt tehdä syksyllä 2012 uudelle ryhmälle. Onnekseni aikataulut pitivät ja sain tutkimusluvut nopeasti.

Olin lapsille vieras huolimatta aikaisemmasta käynnistäni perhetukikeskukseen. Tämä saattoi vaikuttaa osaltaan haastatteluiden tekoon. Pyrin haastattelutilanteessa luomaan rennon, mukavan ja kiireettömän ilmapiirin ja jutustelemaan ennen haastattelua.

Pohdin haastateltavien poikien luottamusta minua, vierasta aikuista, kohtaan. Luottamus on tärkeä vuorovaikutuksen osa-alue ja sen lähtökohtana on positiivinen odotus toisesta ihmisestä. Luottamus edellyttää avoimuutta ja ne lisäävät yhdessä toisiaan. Luottamusta kuvataan myös sosiaalisena pääomana, joka kasvaa ja kehittyy perheessä, ystäväpiirissä ja yhteisöissä. Luottamus edesauttaa kommunikaatiota, synnyttää luovaa ilmapiiriä ja helpottaa oppimista. Luottamus on myös kasvatuksen välttämätön ehto. (Pihlaja 2009, 18.) Lasten hoitoon osallistuvat työntekijät ovat siis tässä suhteessa avainasemassa, kun halutaan saada tietoa lapsien kokemuksista.

Haastateltavat olivat 9 - 12-vuotiaita poikia, joka saattoi myös vaikuttaa heidän haastatteluun motivoitumiseen, sillä he olisivat halunneet pelata ja viettää aikaa toisten lapsien kanssa haastattelun sijasta. Haastattelijana minun oli siis yritettävä motivoida lapset haastatteluun. Haastatteluiden tulokset olivat suhteellisen niukat. Mikäli minulla olisi ollut mahdollisuus mennä haastattelemaan uudestaan eri haastattelumenetelmällä, olisi se varmasti tuonut lisää infoa ja vertailupohjaa edellisiin haastatteluihin. Poikien jakso perhetukikeskuksessa kuitenkin loppui haastatteluja seuraavana päivänä, eikä lisähaastatteluiden tekeminen ollut mahdollista.

Elinympäristön ollessa rajattu on lasten osallisuus ja mielipiteen selvittäminen todella tärkeää ja se vaikuttaa positiivisesti lapseen. (Leino-Kilpi 2006) Vaikka lasten tuottama tieto ei olisi aikuiselle kovin merkityksellistä, tulee se kuitenkin huomioida. Vaikka aikuisille tietokoneen peliajat eivät välttämättä olisi kovin merkityksellisiä, olivat ne haastateltaville lapsille ajan-kohtainen aihe, joka näkyi selvästi haastatteluissa. Kaikki haastateltavat toivat esille tyytymättömyyttään peliaikoihin. Haastateltavat kertoivat myös muista omista arkisista asioistaan, kuten saunomisesta, yhdessä olosta tai leikkimisestä. Tämä on mielestäni hyvä merkki,

sillä se kertoo lasten saavan leikkiä ja olla lapsia. Kaikki haastateltavat pitivät tärkeinä perhetukikeskuksen tarjoamia aktiviteetteja.

Lapset toivat esille perheen merkityksen. Lapsien toiveena oli viettää enemmän aikaa perheiden kanssa. Lapset tuntuivat potevan koti-ikävää, sillä he toivoivat enemmän vanhempien vierailuita sekä pääsyä kotiin useammin. Perheen kanssa vietetty olisi mielestäni tavoiteltava asia perheen voimavarat huomioiden. Kavereiden vierailuista sekä perhetukikeskuksen muiden poikien kanssa olemisesta tuli eriäviä mielipiteitä; siinä missä toinen tykkäsi yhdessä olost, toinen halusi olla enemmän omien kavereiden kanssa. Toisaalta kaikki haastateltavat kokivat perhetukikeskuksen sosiaalisen kanssakäymisen pääosin positiivisena asiana ja perhetukikeskuksessa olleet veljekset kokivat toistensa läsnäolon tärkeänä.

Keskustelut työntekijöiden, perheen ja muiden lasten kanssa koettiin positiivisena. Tämä on mielestäni todella positiivinen asia ja keskustelut edesauttavat lapsen arkea ja eloa.

Haastatteluiden tulokset olivat suhteellisen samankaltaisia kaikilla lapsilla. Tämä kertoo mielestäni tietynlaisesta ryhmähengestä ja toveruudesta poikien kesken. Niukasta haastattelumateriaalista huolimatta onnistuin mielestäni vastaamaan tutkimuskysymykseen ”Millaista on arki perhetukikeskuksessa lasten kokemana?”. Lapset osasivat kuvailla kokemuksiaan toiminnan kautta.

Vaikka rajoja kritisoiinkin, tuotiin kuitenkin myös esille niiden positiivisia vaikutuksia. Tiedetyt rajat ja huolenpito vaikuttivat tuovan turvallisuuden tunnetta. Toisaalta mietin olisivatko haastateltavat pojat tuoneet itse rajoja esille, jos tarjolla ei olisi ollut kuvakortteja ja vastasivatko pojat niin kuin ajattelevat aikuisen toivovan.

10 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkittavan/haastateltavan etu on aina laitettava tieteen edelle (Laurea 2007) ja haastateltavan itsemääräämisoikeutta sekä asiakkaan omia valintoja tulee kunnioittaa. Tutkimushankkeessa mukana oleminen voi parhaillaan olla haastateltavalle positiivinen kokemus. (Laurea 2007) Koska opinnäytetyöni tavoite oli vahvistaa lasten osallisuutta, toivoin haastateltavien lasten kokevan haastatteluista olevan hyötyä heille.

Haastateltavalle on kerrottava tutkimuksen tavoitteet, menetelmät sekä riskit sillä tasolla kun haastateltava ne ymmärtää. Alaikäisiltä haastateltavilta pyydetään heidän vanhempiensa/huoltajansa lupa (liite 3) osallistua haastatteluun ja alaikäiseltä itseltään kysytään suostumusta. Tätä opinnäytetyötä varten lähetin vanhemmille saatekirjeen (liite 2), tutkimuslupapyyntö (liite 3) sekä haastattelurungon (liite 4). Lapsilta kysyttiin suullisesti haastatteluun

osallistumisesta ja haastattelu oli vapaaehtoinen. Nauhoitin haastattelut sekä kännykällä että nauhurilla. Kerroin lapsille että nauhoitan haastattelun, jotta saan kaiken tarvittavan tiedon varmasti talteen.

Tutkimuslupa haettiin pääkaupunkiseudulla sijaitsevalta kaupungilta. Haastattelut tehtiin anonymisti, eikä perhetukikeskuksen nimeä käytetä opinnäytetyössä. Opinnäytetyöraportissa puhutaan pääkaupunkiseudulla sijaitsevasta perhetukikeskuksesta anonymiteetin ja tunnistamattomuuden varmistamiseksi. Anonymiteetin suojaamiseksi lastensuojeluhankkeesta puhutaan vain paikallisena kehittämishankkeena.

Haastateltaville suositellaan annettavan jokin yksilöllinen koodi anonymiteetin säilyttämiseksi. (Laurea 2007) Tässä opinnäytetyössä koodit ovat esimerkiksi A-poika, B-poika jne. Tutkimustietojen tulee olla luottamuksellisia ja haastateltavien anonymiteetti tulee säilyä, ellei siitä sovita erikseen. Henkilötietoja käsittelessä tulee varmistaa haastateltavan yksityisyyden suoja. Henkilötietoihin luetaan kaikki henkilöä koskeva tieto, josta hänet voisi tunnistaa, esimerkiksi hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaava tieto. (Laurea 2007) Aineisto säilytettiin siten, että vain opinnäytetyön tekijä ja ohjaavat opettajat käsittelevät sitä. Vain opinnäytteen tekijä sai haastateltavien nimet tietoonsa. Opinnäytetyön valmistuttua aineisto hävitettiin paperisilppurilla sekä poistamalla lopullisesti haastattelunauhoitukset tietokoneen ja kännykän kovalevyiltä.

Opinnäytetyön kaikissa vaiheissa opinnäytetyön tekijä on pyrkinyt objektiivisuuteen. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että tutumiskäynnillä perhetukikeskukseen opinnäytteen tekijä ei ottanut selvää lasten taustoista, eikä ollut mukana työntekijöiden raportilla.

Haastatteluaineisto kerättiin perhetukikeskuksen tiloissa haastateltavan lapsen kanssa kahden.

Saatekirjeessä tulee ilmi työn julkisuus Theseus -tietokannassa, jossa Laurea ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt julkaistaan.

Lähteet

Bardy, M. 2009. Lastensuojelun ytimessä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Forsberg, H. Ritala-Koskinen, A. Törrönen, M. 2006. Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia. Juva: PS-kustannus.

Heino, T. Kuoppala, T. Säkkinen, S. 2005. Lastensuojelun avohuollon tilaston haasteet; kuntakyselyn yhteenveto. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Heino, T. 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys Lastensuojelun kehittämisohjelmalle. Helsinki: Stakes.

Hirsjärvi, S. Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino: Helsinki.

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Gummerus kirjapaino Oy: Jyväskylä.

Hänninen, S. Karjalainen, J. Lahti, T. 2005. Toinen tieto, kirjoituksia huono-osaisuuden tunnistamisesta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Janhonen, S. Nikkonen, M. 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WS Bookwell Oy.

Kuntaliitto. 2012. Lastensuojelu.

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/lapset/lastensuojelu/Sivut/default.aspx> Viitattu 27.10.2012.

Kuntaliitto. 2013. Lastensuojelupalveluiden saatavuus Manner-Suomen kunnissa 2010.

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/lapset/lastensuojelu/lastensuojelupalvelujen-saatavuus-2010/Sivut/default.aspx> Viitattu 27.10.2012.

Laakso, R. 2009. Arjen rutiinit ja yllätykset - etnografia lastenkotityössä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Lapsivaltuutettu Maria Kaisa Aula. 2009. Lapsivaltuutetun vuosikirja 2009. Kaksi vuosikymmentä lapsen oikeuksia Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Laurea ammattikorkeakoulu. 2007. Eettiset ohjeet tutkimus- ja kehittämistyötä sekä opinnäytetyötä varten. Eettinen toimikunta. Viitattu 8.3.2013.

Leino-Kilpi, H. Välimäki, M. 2003. Etiikka hoitotyössä. Wsoy: Helsinki.

Oranen, M. 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry.

Pihlaja, A. Vainio, R. 2009. Opettajakoulutuksen kehittämishanke. Lapsen kohtaaminen arjessa, kokemuksia ja vuorovaikutusta. Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8100/Pihlaja.Anja_Vainio.Riitta.pdf?sequence=2 Viitattu 1.12.2012.

Percy-Smith, B. Thomas, N. 2009. A handbook of children and young people's participation. Perspectives from theory and practice. London and New York: Routledge.

Räty, T. 2010. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki: Edita.

Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa. Helsinki: Edita.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2009. Avohuollon tukitoimet lastensuojelussa
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/avohuollon_tukitoimet Viitattu 1.12.2012.

Sosiaali- ja terveysministeriö, 2012. Lastensuojelu.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/lapset/lastensuojelu/Sivut/default.aspx> Viitattu 1.12.2012.

Tuomi, J. Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Törrönen, M. 2003. Lasten arki laitoksessa - elämistila lastenkodissa ja sairaalassa. Helsinki: Yliopistopaino.

Vuori, J. Nätkin, R. 2007. Perhetyön tieto. Tampere: Vastapaino.

Liitteet

Liite 1. Luokittelu

Luokittelu

<u>ALKUPERÄISILMAUS</u>	<u>PELKISTETTY ILMAUS</u>	<u>ALALUOKKA</u>
<i>"Äidin kaa on nii hauskaa olla"</i>	Äiti	Sosiaaliset suhteet
<i>"No se on hyvä asia että isä käy täällä aika usein"</i>	Isä	Sosiaaliset suhteet
<i>"Se on kyllä tääl yleensä mun kaa"</i>	Veli	Sosiaaliset suhteet
<i>"Mistä asioista tulet iloiseksi? - Kavereista"</i>	Kaverit	Sosiaaliset suhteet
<i>"No perhe käy täällä"</i>	Perhe	Sosiaaliset suhteet
<i>Suru kuva-kortti</i>		
<i>"Joskus on ikävä äitii"</i>	Suru	Mukavat ja ikävät asiat
<i>"Mistä asioista tulet iloiseksi? - Kavereista"</i>	Ilo	Mukavat ja ikävät asiat
<i>"Täällä määrällään kaikkea ja sit joskus ärsyttääki"</i>	Ärsytys	Mukavat ja ikävät asiat
<i>"Millä tavalla sä osallistut toimintaan täällä? - Aika aktiivisesti kai"</i>	Aktiivisuus	Osallistuminen
<i>"Välillä mä en haluis mennä mukaan, mut sit siit tulee kiivaa"</i>	Mukaan meneminen	Osallistuminen
<i>"Mä oon soittanu rumpuja ja sit laulanukki"</i>	Harrastus	Osallistuminen

<i>"Täällä saa leikkiä kyllä näiden muiden kaa"</i>	Leikki	Osallistuminen
<i>"Joskus me mennää pyöräilee"</i>		
<i>"tääl on Jopot"</i>	Pyöräily	Osallistuminen
<i>"No tos pelaamises on törkeen vähän aikaa"</i>		
<i>"Tosi lyhyt koneaika vaan 20 minuuttii"</i>	Tietokoneella pelaaminen	Osallistuminen
<i>"Saunominen on ihan mukavaa"</i>	Saunominen	Osallistuminen
<i>"Tääl on siivoomista varmaan niiku jokatoinen viikko"</i>	Siivoaminen	Osallistuminen
<i>"Kyl mä meen yleensä ulos"</i>	Ulkoilu	Osallistuminen
<i>"Luen akkarii ja kuuntelen musaa"</i>	Lukeminen, musiikki	Osallistuminen
<i>"Me saadaan olla täällä sisällä ja keskustella"</i>	Keskustelu	Kuulluksi tuleminen
<i>"Sais tehä mitä haluaa"</i>	Säännöt	Rajat
<i>"Tääl on liikaa rajoja"</i>		
<i>"Sais niitä nukkumaanmenoajoja ja peliaikoja ja ruoka-ajoja ja sellasia aikarajoja koska saa olla missäki"</i>	Säännöt	Rajat
<i>"Ei oo tylsyyttä, tyhmyyttä, rajat!"</i>	Säännöt	Rajat
<i>"Huolehditään siitä että ottaa just sen verran ku jaksaa syödä"</i>		
<i>"Ruoka tääl on tosi pahaa"</i>	Ruoka	Huolenpito

*"Se (uni) on täällä aika runsasta,
että jossain 20.30 mennään... valot
sammuu ja sitte jossai 7 aamulla
herättää"*

Uni

Huolenpito

*"Täällä kyllä pidetään aika paljon
huolta ettei me riidellä"*

Huolenpito

Huolenpito

Liite 2. Saatekirje

Toukokuu 2012

Olen sairaanhoitajaopiskelija Laurea ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyöni perhetukikeskukseen aiheesta ”Lapsen arki lastensuojelun asiakkaana olevien lasten kuvaamana”. Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia lasten kokemuksia perhetukikeskuksen arjesta. Tarve tälle työlle nousi perhetukikeskukselta. Tutkimus on vapaaehtoinen.

Tutkimuksen haastattelu tehdään nimettömänä. Tutkimusaineisto tuhotaan tutkimuksen valmistuttua ja työskentelyvaiheessa siihen perehtyy vain opiskelija sekä ohjaavat opettajat.

Perhetukikeskuksen nimeä ei mainita opinnäytetyössä yksityisyyden turvaamisen vuoksi. Tutkimuksen haastattelu tehdään lapsen kanssa kahden.

Tutkimuksen haastattelut tehdään toukokuussa viikoilla 21-22 perhetukikeskuksen tiloissa.

Opinnäytetyön tekijään saa ottaa yhteyttä työn kaikissa vaiheissa. Opinnäytetyö on luettavissa Theseus - internetsivuilta työn valmistuessa ja halutessaan opinnäytetyön tekijä voi lähettää sen tutkimukseen osallistuneille.

Ystävällisin terveisin,

Maiju Kuokkanen, sairaanhoitajaopiskelija

040/ 9611 553

maiju.kuokkanen@laurea.fi

Liite 3. Tutkimuslupapyyntö

Annan suostumukseni siihen, että lapseni _____ (nimi) voi h-
lutessaan osallistua Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijan tekemään opinnäytetyön tutki-
mukseen arjesta perhetukikeskuksessa ja tutkimusaineistoa voidaan käyttää opinnäytetyötä
varten.

____ / ____ / 2012 _____
Päiväys ja paikka

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Palauta perhetukikeskuksen työntekijälle 21.5.2012 mennessä.

Liite 4. Haastattelurunko

1. Millä tavalla sä osallistut toimintaan täällä?
2. Mitä hyviä tai ikäviä asioita perhetukikeskuksen olon aikana on? (esimerkiksi pelaaminen, vanhempien tapaaminen, säännöt, ruokailu, saunominen, oma huone, ohjaajien kanssa juttelu tai oleminen, hoitopalaverit)
3. Kerro mulle kuvakorttien avulla millaista arki täällä on?
4. Jos saisit muuttaa perhetukikeskuksessa jotakin, mitä muuttaisit? Miksi?